

Ю.М. Уманців,
Київський національний торговельно-економічний університет

РЕГУЛЮВАННЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Метою регулювання ринку банківських послуг є насамперед досягнення оптимальності, раціональності та збалансованості його функціонування. Важливе значення при цьому має координація діяльності Національного банку України та Антимонопольного комітету України.

Проведений аналіз засвідчує, що процеси глобалізації світової економіки суттєвим чином впливають на стан конкуренції на національному ринку банківських послуг. З огляду на відкритість національної економіки банківська система України переживає процес прискорення інтеграції через розширення присутності в ній іноземного капіталу. Зі вступом України до СОТ відбуватиметься поступове збільшення присутності іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі. Приплив іноземного капіталу з належною репутацією є важливим чинником розвитку банківського сектора держави. Однак конкурентна політика повинна враховувати кардинальні зміни, що відбуваються внаслідок згаданих процесів. Основними цілями конкурентної політики на ринку банківських послуг є такі:

- а) підтримання стабільності та довіри до банківської системи шляхом забезпечення платоспроможності банківських установ, відвернення системного ризику (тобто ризику того, що банкрутство одного чи кількох банків спричинить кризу банківської системи);
- б) захист усіх вкладників та всіх клієнтів банківських установ від надмірного ризику збитків, що виникає внаслідок банкрутства, шахрайства, маніпуляцій та інших видів порушень;
- в) забезпечення ефективного, надійного та результативного функціонування ринку банківських послуг, враховуючи вплив ринкових конкурентних сил.

Основні методи та інструменти реалізації конкурентної політики на ринку банківських послуг передбачають:

- створення правил і норм конкуренції;
- застосування імперативних інструментів і, зокрема, санкцій у разі порушення законодавства;
- контроль за дотриманням антимонопольного законодавства (узгоджені дії, недобросовісна конкуренція, дискримінація тощо);
- регулювання умов здійснення банківської діяльності у сфері економічної конкуренції через:
 - а) погодження проектів установчих документів;
 - б) видачу спеціальних дозволів на придбання акцій, інших цінних паперів;
 - в) надання згоди на дії щодо економічної концентрації на ринку банківських послуг;

г) прийняття рішення про зупинення або про анулювання дії ліцензії у разі порушення чинного законодавства про захист економічної конкуренції.

Конкуренція на ринку банківських послуг має певні особливості. До найбільш характерних можна віднести такі:

- існування значної кількості її видів, що відрізняються інтенсивністю, оскільки відсутність патентних бар'єрів робить відносно вільним вхід на ринок у зв'язку з високим ступенем диверсифікації банківських послуг;
- наявність чіткого та дієвого контролю з боку державних органів, який обмежує можливості банків використовувати ціну як інструмент конкуренції, а одним із найбільш дієвих стає якісна характеристика банківських послуг;
- присутність на ринку банківських послуг значної кількості банків, котрі надають послуги, що є практично досконалими замінниками, однак поза банківською сферою їх найчастіше не існує, а тому міжгалузева конкуренція здійснюється тільки завдяки переміщенню капіталу.